СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. [illegible] Ч. 168. Джерзи Сіти, Н. Дж., середа, 22. липня 1925. — VOL. XXXIII. No. 168. Jersey City, N. J., Wednesday, July 22. 1925. THREE CENTS.

Заповідає зменьшеннє федеральних податків о пів міліярда долярів.

СКОМПСКАТ, Месс., 20. липня. — До президента Кулиджа приїхав сенатор Кертис із Кензас, котрий є провідником републиканців у сенаті.

Він сказав до кореспондентів ґазет, що коли Конгрес прийме на слідуючій сесії програму ощадности, то можна буде зменьшити федеральні податки о $500,000,000.

УГЛЕВА КРІЗА И ОБСТРУКЦІЯ.

СВОМПСКАТ, Месс., 20. липня. — Сенатор Кертис сказав, що він вірить, що кріза в промислі твердого угля буде полагоджена мировим шляхом, без вмішування президента або Конґресу.

Він також запевнив, що сенатори противлються влянови віцепрезидента і голови сенату, щоби змінити правильник сенату так, щоб набудуче унеможливити обструкцію.

УЧЕНІ ПОДАЮТЬ СВІДЧЕННЯ ДО ПРОТОКОЛУ.

ДЕЙТОН, Теннессі, 20. липня. — Учені, які прибули на процес Сковпса, яко свідки, предложили свої свідчення про теорію еволюції до процесового протоколу.

Вони подають наукові теорії про те, як земська куля і життє на ній постепенно виростали і розвивались, і кажуть, що се був шлях, який Господь Бог надав творенню світа, а не такий, який подає біблія.

ПОМЕР КАРДИНАЛ.

КВІБЕК, Квібек, Канада, 20. липня. — Вчера помер тут кардинал Бежен, князь римсько-католицької церкви в Канаді у 85-ому році життя.

РОДИННА ТРАҐЕДІЯ В АВТОМОБІЛЮ.

МЕНВИЛЛ, Н. Дж., 20. липня. — Сюди їхав у гості пані Катерини Пантас фармер Геррі Саймов з Аренджборґ, Н. Й., з жінкою і трома дітьми. По дорозі він сварився з жінкою, а перед самим домом пані Пантас так розлютився, що убив малу дочку, жінку і двоє других дітий тяжко поранив і вкінці самий відібрав собі життє.

САМОГУБСТВО БІРЖЕВИКА.

ШИКАҐО, Ілл., 20. липня. — Тут поповнив нині самовбийство збіжевий брокер Е. В. Ваґнер, кинувшися з 15-ого поверха. Він стратив на збіжевій біржі $10,000,000.

ПОРЯДНИЙ ХЛОПЕЦЬ СТАВСЯ ОПРИШКОМ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 19. липня. — Вчера арештовано тут 21-літнього хлопця, Филипа Зіґеля, котрий працював в друкарні Таймса, за се, що хотів вимусити від торговця реальностями, Едварда В. Бравнинґа, $50,000.

Він написав був лист до Бравнинґа, в якому домагався $50,000 „для шайки опришків", якої нібито він був провідником. Одночасно грозив йому, що коли не дістане сих гроший, то убє Бравнинґа і його молоду адоптовану дочку.

Сей передав той лист мейорови Гайленови, а мейор доручив поліції узяти справу в свої руки.

Коли Бравнинґ стрінувся із Зіґелем в Центральному парку, поліція його зловила й увязнила.

На переслуханню Зіґель заявив, що хотів добитись „легким способом легкого гроша".

Дальші доходження виявили, що Зіґель був увесь час дуже порядним хлопчиною. Дуже солідно працював; не віддавався ніколи забавам ані розпусті, а тільки в останньому часі „читав" „перехресні загадки" („крос ворд пазелс"), щоб „виграти" гроші. Та не „вигравши" сим способом, він пошукав ще „лекшого", який хиба легко розтворив перед ним тюремні брами.

Його товариші дивуються, що він впав на такий „помисл", бо, як кажуть, він проявляв велику недостачу всякої уяви. (Кримінальний ум звичайно не має жадної уяви).

УБИВ ДІВЧИНУ.

БАФФАЛО, Н. Й., 19. липня. — Тутешній молодий чоловік Михайло Косновський убив вистрілом з револьвера дівчину Милдред Дерк і тіло закинув у гущавині в лісі.

Коли тіло дівчини найдено і його увязнено, він признався до вини і сказав, що убив її із зависти, що вона примилювалась також до других хлопців.

КАЖУТЬ, ЩО ЗАСУДЯТЬ СКОВПСА.

ДЕЙТОН, Теннесі, 19. липня. — В кругах процесу Сковпса кажуть, що суд присяжних засудить його за ученнє в школі про теорію еволюції (про те, що земська куля і життє на ній повстало через довгий постепенний розвиток).

Се переконаннє скріпилось особливо, коли суд відкинув свідчення учених і професорів про питаннє теорії еволюції.

ВИКЛЮЧЕННЄ УЧЕНИХ З РОЗПРАВИ.

ДЕЙТОН, Теннесі, 17. липня. — Судя Ролстон виключив учених від зізнань, чи право стейту Теннессі, яке заборонює вчити в прилюдних школах теорію про еволюцію, є розумне, чи ні. Він сказав, що в розправі ходить о те, чи вчитель Джан Т. Сковпс нарушив се право, а не, чи воно розумне, чи ні.

Відтак розправу відложено до понеділка.

Через виключеннє учених розправа скінчиться скорше.

ОСТАВИВ 59 ДІТИЙ, ВНУКІВ І ПРАВНУКІВ.

БРИДЖПОРТ, КОНН., 17. липня. — Тут помер 92-літній старець Джозеф В. Кровтер, котрий оставив 5 синів, 4 дочки, 24 внуків і внучок та 24 правнуків і правнучок.

Він брав участь у громадянській війні за Линкольна.

Українські Громадяни!

Українським селом заволоділа чорна розпука! В смертельній глуші занепадає село, основа нашої нації. Нидіє, марніє, тратить силу та вмирає повільною смертю. День в-день приходять звістки про випадки голодової смерти. В селах вже є голодовий тиф. Старці, матері та діти вються в голодових судорогах.

Де найдуть вони поміч?

Ми заморська іміґрація мусимо дати їм поміч!

Коли Ваша громада досі не зложила своєї жертви Вашим обовязком подбати про се, щоби збірку переведено негайно.

За всіми інформаціями пишіть до Обєднання:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

ЕМІҐРАЦІЯ ДО АМЕРИКИ ЗМЕНШАЄТЬСЯ.

Оттава. — Еміґрація канадійських поселенців, як вказують урядові цифри, зменшається. За те іміґрація Американців до Канади значно збільшилася в протягу послідних 12. місяців. Підчас коли передминувшого року виїхавші до Стейтів Канадійці забрали з собою рухомого майна на $9,624,114 то мин. року вартість вивезеного з Канади майна була $6,406,711.

Американці привезли з собою до Канади рухомого майна в 1923 р. на $4,880,118, а в 1924 р. на $5,208,945.

ВИМИРАННЯ ВІД ГОЛОДУ.

Окружна мелітопольська комісія по боротьбі з наслідками голоду на 1-ше травня зареґіструвала 116.000 голодуючих селян. З них на державному продовольчому пайкові числилося лише 34260 голодуючих.

Лікарсько-санітарним відділом з листопаду місяцю по 1-ше травня було зареґістровано: 3912 випадків голодової смерти дорослого населення і 11460 випадків смерти підлітків від виснаження.

Цеж статистика лише з Мелітопольської округи і то лише по 1-ше травня. Скільки-ж вимирає що-дня по всій Україні.

Тим часом потяги з українським хлібом і зараз ідуть до чорноморських портів.

Як би на Україні був дійсно український уряд а він би не дозволив, аби на рахунок українського вимираючого села годувалися закордонні та московські шарлатани від 3-го інтернаціоналу.

ЯК КАРАЮТЬ ЗРАДНИКІВ В АФРИЦІ.

Деякі провідники мароканського племени Джебаля заявили Абд-ел-Крімови, що не будуть більше воювати з еспанськими і французькими окупантами, хіба лише на території свого племени. Абд-ел-Крім казав тим хрунам покищо пообтинати вуха.

СМЕРТЕЛЬНІ ВИПАДКИ В УГЛЕВИХ ШАХТАХ.

Нещасні пригоди в американських углевих шахтах спричинили на протязі місяця мая смерть 181 осіб. Більша катастрофа трафилася в тім місяці одна: від експльозії в Сенфорд (Норд Каролайна) згинуло в шахті 53 робітників. Зрештою на таке велике число жертв зложились окремі випадки убиття одного або декількох робітників. На жаль, це велике число погибших в однім місяці не виїмкове. На протязі перших пяти місяців сього року, від початку січня до кінця травня, 930 людий згубило життє в углевих майнах. На протязі перших пяти місяців сього року, від початку січня до кінця травня, 930 людий згубило життє в углевих майнах. На протязі того часу добуто в Америці 234,978 міліонів тон угля, то пересічно один міліон тон угля коштував життя чотирох людий. Причини фатальних пригод, як звичайно, експльозії ґазу або углевого пилу, звалення криші або обрив угля, зрив експльодуючих матеріялів електричність і т. и.

І ПРЕЗИДЕНТ ДЕРЖАВИ МОЖЕ ПОМИЛИТИСЯ.

Французам закидають, що вони не знають гаразд ґеоґрафії. Цими днями відкривано на париській виставі декоративної штуки данський відділ. В торжестві взяли участь також данський наслідник престола і президент Франції Думерґ. Думерґ мав промову і кілька разів хвалив в ній місто Христіянію як столицю — Данії. Данський кронпрінц закусував що хвиля губи, бо Христіянія це столиця Норвеґії а не Данії, одначе не хотів президента підчас промови поправляти. Аж після промови сказали делікатно Думерґови, що столицею Данії покищо зовсім певно Копенгаґа.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ВТОПИЛАСЯ, БО ЧОЛОВІК ЇЇ ПОБИВАВ.

Віндзор, Онт. — Пані Ґ. Міноль написала карточку, що поповняє самогубство через те, що її чоловік немилосерно побиває, заадресувала її до поліції і оставила на березі реки Детройт, а сама скочила у воду, щобо втопитися. Її однак виратувано і відставлено до шпиталю. Колиж прийшла поліція до дому „злочинця", то дуже здивувалася побачивши чоловіка в ліжку хорого від кількох тижнів. Пані Мінол, як довідалася поліція, пиячила від довшого часу, і траґічного дня поломила крісло на голові свойого чоловіка.

ЗА ВИЗВОЛЕННЄ ФЕЗУ.

Абд-Ел-Крім головним гаслом боротьби проти Французів висунув визволеннє Фезу зпід їх панування. Фез є остаточною метою военних дій Ріфів проти Французів. Се гасло, підхоплене в горах, надто впливає на вільнолюбних Кабілів у їх боротьбі з французькими гнобителями і передається із села в село. Богато вождів повстанців Ріфів заявляють, що вони не складуть зброї до того часу, доки не увійдуть у Фез.

Французька жандармерія пильно стежить за настроями місцевого музулманського населення Фезу, де є штабова кватира французьких війск. Місцеві нотаблі поводяться опортуністично, виявляючи повну покірність Французам, жертвуючи на шпиталі та прохаючи поводитись гуманно з полоненими, але маса населення настроєна ворожо. Французькі офіцери не насміюються звявитись в його диких околицях самі без варти, побоюючись залоги. На арешти серед „безпокійних" елементів населення Французи не наважуються.

ТРИ РОКИ БЕЗ ПОЧТИ.

На англійськім острові „Трістанда Кунга," що лежить на півдні атлянтійського океану, треба чекати три роки на лист. Мешканці того острова ще від березня 1923 р. не одержали почти, бо в лондонській почтовій централі призбиралося так мало листів і пачок призначених для них, що висланнє спеціяльного корабля спричинилобо велику втрату для почти. Поштовий уряд думає вислати найблизшу почту на той остров не скорше як весною 1926 року.

ПРОВОЛОКА В СТРАЧЕННЮ ЧОЛОВІКА.

ШИКАҐО, ІЛЛ., 17. липня. — Ґовернор стейту Іллиной здержав виконаннє засуду смерти через повішеннє на Рассела Ската ще на один тиждень з уваги, що він сьогодня одержав телеґраму з Дітройт, Миш., на якій був підпис його брата Роберта і заява, що се він а не Рассел поповнив душогубство.

Вгадують, що се підроблена депеша. Як се буде провірене, Рассел Скат буде повішений в другу пятницю.

НЕ ВІЛЬНО КУРИТИ.

ДІТРОЙТ, МИШ., 17. липня. — Тутешня міська рада відкликала запорядок управителя міських трамваїв Водлея, яким він поперед дозволив був [illegible] курити в [illegible].

Франція вдоволена відповідю Німеччини у справі „забезпечення".

ПАРИЖ, 20. липня. — Французький міністер закордонних справ Бріян одержав уже німецьку відповідь у справі запоруки обох сторін про „забезпеченнє" французько-німецької границі.

Він сею відповідю вдоволений, але ще не знати, чи французьке правительство її прийме в цілости, з уваги, що німецький міністер закордонних справ Штреземан поробив у своїй відповіди деякі застороги.

Всетаки у загальному виді Штреземан годиться з Бріяндом. Він годиться на запоруки; пристає на вступленнє Німеччини до Ліґи Народів і приймає домаганнє Франції на повне розоруженнє згідно з постановами версайського мирового договору.

ОСТЕРІГАЄ РАКОВСЬКОГО.

ЛОНДОН, 20. липня. — Англійський міністер закордонних справ Чемберлейн остеріг російського большевицького представника Раковського, що його уряд не придержується умови про здержаннє пропаґанди проти Англії, заявляючи, що се може спричинити небажані наслідки.

КАЙО ПРИЇДЕ В ОСЕНИ.

ПАРИЖ, 20. липня. — Французький міністер скарбу Кайо, виїде до Америки на переговори у справі военного довгу у вересні с. р. Він буде імовірно головою французької делеґації.

РАДІЧ З ПАШІЧЕМ.

БІЛГОРОД, столиця Сербії, 20. липня. — Югославянське правительство Пашіча освободило провідника Хорватів Стефана Радіча, котрий сидів в тюрмі за „державну зраду".

Він тепер творить разом з Пашічем спільний коаліційний кабінет, в якому імовірно і самий буде.

Завтра буде Радіч на послуханню у короля Александра, проти котрого він виступав кілька літ.

Радіч заповідає, що зачне пропаґанду, щоб Хорвати зірвали з Римом і створили разом із Сербами одну національну церкву.

32 УМОВИ.

РИМ, 20. липня. — Сьогодня підписали представники Італії і Югославії 32 умови, які недавно приняли обі держави на спільній конференції.

КЛОПОТИ НІМЕЦЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА.

БЕРЛІН, 20. липня. — В німецькій більшости в парляменті повстало роздвоєннє наслідком домагань про введеннє тарифи.

Се загрожує парвительству Лютера, яке може упасти при найблизшій нагоді.

ГІНДЕНБУРҐ І ВІЙНА.

БЕРЛІН, 19. липня. — Спіціяльна розслідна комісія німецького парляменту, яку назначено тому 6 літ, вирішила вчера, що ґенерали Гінденбурґ і Людендорф не винні у невдачі Німеччини у світовій війні.

СПІРКА ЗА МУНДУРИ.

БЕРЛІН, 19. липня. — Вчера в німецькому парляменті була бурлива спірка між соціялістами і націоналістами з приводу дискусії про правила, як і коли має бути дозволено горожанам носити однострої цісарської армії.

Щоб перепалку спинити, засіданнє відкладено аж до четверга.

В ЕСПАНІЇ.

МАДРИД, столиця Еспанії, 19. липня. — Еспанська військова директорія під кермою Пріма де Рівери заявила, що по вирішенню мароканського питання і вичищенню державної машини з неробів скличе новий парлямент.

ВІЙНА НА УЛИЦЯХ ВАРШАВИ.

ВАРШАВА, 19. липня. — Вчера була тут війна між трома комуністами і богато поліцаями.

Війна зачалася з того, що двох поліцаїв задержало трох комуністів, жадаючи, щоб показали пашпорти („довуд особісти"). У відповідь на се комуністи виймили револьвери і дали поліцаям кілька куль та стали мерщій втікати. Одначе на гук вистрілів збіглось більше поліцаїв, які кинулись у погоню за втікаючими. Вони почали в них стріляти, а комуністи відстрілювалис. Вкінці, коли комуністи дістали по кілька куль в ноги, вони упали і поліцаї їх зловили.

По сій війні кромі трох комуністів осталося 7 ранених поліцаїв і десять цивільних людий, не причасних до війни, що переходили улицями бою.

РУМУНИ НЕ ПЛАТЯТЬ.

БУКАРЕШТ, столиця Румунії, 19. липня. — Румунський національний банк відказався заплатити американській фабриці Інтернешенел Гарвестер Компені довг у сумі $1,000,000 за вироби, доставлені ще перед війною.

Американська фірма віднесеться із скаргою до американського державного секретаріяту у Вашинґтоні.

ВІК ЗЕМЛІ.

КЕНІСБЕРҐ, Німеччина, 17. липня. — Німецький учений ґеольоґ (землезнавець) професор Вільгельм Айтель каже, що його досліди вказують, що земська куля істнує до 1,200,000,000 літ.

КОКАЇНА БЕЗ ТРУТИНИ.

БАТ, Англія, 17. липня. — Професор Кембриджського університету др. А. Дж. Ковдена придумав новий [illegible], котрий заступить кокаїну, але не мати-ме в собі [illegible].

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодинока число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Скршинський.

До Америки приїхав польський міністер закордонних справ граф Александер Скршинський. Тут мати-ме він два виклади, 30-ого і 31-ого с. м., в Політичному Інституті у Виллиемстави, Месс., на теми „Америка і польська демократія" і „Критичні питання Польщі".

Висів він на землю американьску спокійно, як міністер якоїнебудь іншої держави.

А прецінь се не міністер звичайної держави. Се міністер держави, яку покійний Вилсон із живучим ще Клемансом зліпили проти волі і всупереч волі многих держав і народів. Се держава, яка повстала з їх ласки, за яку розпинався Вилсон і для якої навіть написав 13-ий пойнт. Се держава, яка невдоволилася сею ласкою, а яка дякуючи опції й охороні побідної Франції нападала розбоєм на сусідів і забирала їх землі наче правно їй належачі. Напала вона на українську Холмщину, Галичину, Волинь (західну) Полісcе, і забрала їх кровавим насиллєм і розбоєм. Напала на Західну Білорусь, на виленьску Литву, на німецький Шлеск і загарбала й ті землі, заслонюючи себе і свої злочини французькою силою. Відтак Польща взялась домучувати населенє тих країв середньовічними тортурами, щоб покорити народи їх і переробити в Ляхів чи в рабів.

І міністер такої держави приїздить до вільної американської републики; їде до президента Кулиджа на принятте; їде до Виллиемстави на виклади,— таксамо якби се був міністер кождої іншої звичайної держави.

І в Америці міліони Українців, Білорусинів, Німців, Литовців і вони мовчать. Не обізвались, що се міністер тої держави, котра принесла розбоєм чорну неволю їх братам і середньовічні тортури.

Ані не сказали того президентови Кулиджови, ані Політичному Інститутови у Виллиемстави, Месс., ані загалом усьому народови американському.

Так неначеб сих міліонів тут не було, або немовби не було і тої Польщі.

Та може ще обізвуться, бо прецінь хто як хто а Польща на се таки добре собі заслужила.

Українці можуть навіть уладити спеціяльні віча по поодиноких містах і запросити на них Білорусинів та Литовців, а також Американців, а навіть бесідників американських. На сих вічах повинні ухвалити резолюцію проти заборчої Польщі і вислати її до американської преси, до президента Кулиджа (President Coolidge, Swampscott, Mass.), до державного секретаря Келлоґа (Secretary of State, Washington D. C.), до Політичного Інститута (Institute of Politics, Williamstown, Mass., до своїх сенаторів та конґресменів, до ґоверноpів, до університетів і т. д.

Ще є час, ще 10 днів до викладу галицького шляхтича про славетну польську демократію і про „критичні питання Польщі", які держать її в кризі і держати-муть до нового розпаду.

НА ЩО ЙДУТЬ СЕЛЯНСЬКІ ПОДАТКИ?

(З промови сенатора Пастернака в польському сенаті).

Народ поносить тяжкі жертви податкові для скарбу, але що держава дає за се народови? Село зруйноване вчасі війни. На українських землях селяни й досі мешкають в землянках, бо не можуть дістати кредитів на відбудову. Коли український чи білоруський селянин звертається з прошенням о кредит на відбудову, йому відмовляється, ніби тому, що нема гроший, але ніколи не забракне гроший на розбиранне православних церков і дзвіниць і на перебудову церков на косцьоли.

Коли хлопови тяжко дістати кількасот злотих на відбудову, то польські косцьоли дістають ґрубі тисячі на знесенне бань з православних церков, висвячених на косцьоли на Холмщині і Підляші. Замісць того, щоб дати гроші на будову школи на селі, видається ті гроші на руйнованне праволавних церков.

У. Н. СОЮЗ — НАЙЛІПШИЙ ОПІКУН В НЕЩАСТЮ. ЧИ ВИ Є ЧЛЕНОМ ЙОГО.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО САМІ І ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО У. Н. СОЮЗА!

КОГО ДНЕСЬ НАМОВИТЕ ОБЕЗПЕЧИТИСЯ В У. Н. СОЮЗІ, ТОЙ ВАМ ЗА ЦЕ ВДЯЧНИЙ БУДЕ ВСЕГДА.

СМЕРТЬ І НЕЩАСТЕ НЕ ТРАТЯТЬ НАГОДИ. НЕ ТРАТЬТЕ І ВИ. ОБЕЗПЕЧІТЬСЯ В У. Н. СОЮЗІ СЕЙЧАС.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК

З ПОБУТУ В СТАРОМУ КРАЮ.

Д. Василь Кузів, голова Українського Евангельского Обєднання в Америці відвідав старий край.

Наперед поїхав до Галичини, де ще сеї зими обїхав майже цілий край. Був м. і. в Городенці, Коломиї, Станиславові, Стрию, Львові, Бережанах, Тернополі. Відвідав також деякі села в Тернопільщині і Бережанщині. За cей час через приглядиння віднослиннам і розмови із земляками мав змогу пізнати теперішне життє-бутте нашого старого краю і поділився своїми отсими поміченнями з редакцією нашої газети.

Голод.

Передівсім вражає призного чоловіка голод в старому краю. Голод залежить від сих чинників: загального зубоження людности, природних нещасть, недостачі заробітків, замкнення еміґрації, надмірних податків і низких цін на господарські продукти.

Загальне зубожіння краю повстало наслідком війни і повоєнного лихоліття. З природних нещасть треба згадати неврожай і повені, які спричинюе те, що ріки незреґульовані, бо Польща на се не має гроший.

З браку капіталу в теперішній Польщі фабрики там ледви животіють. В галицьких містах загалом мало буде заробітків, а тепер і сі відпали. Кромі того незаможні і безземельні селяни стратили навіть зарібки по дворах, яких землі розпарцельовано між мазурських кольоністів. Квота еміґраційна для Польщі до Злучених Держав дуже низка, і то з неї користають головно тільки Жиди. Також досі була замкнена еміґрація до Канади і відпала сезонова еміґрація до Німеччини через заборону польського уряду. Натомісць польський уряд зробив умову з Францією, що буде постачати робітників до Франції і вживає всіх способів, щоб туди еміґрацію звернути. Се тепер остання дошка ратунку для голодних, але ся еміґрація не приносить майже жадної матеріяльної користи. Слід завважити, що пашпорт на виїзд коштує 50 долярів, отже і се значно утрудняе еміґрацію.

Польща ратує свої фінанси надмірними податками, бо ніде заграницею не може дістати позичок. Сі податкові драчки спричинили голод капіталу в промислі і в усього населення.

Основою польської державі є військо, поліція, шпіони (дефензива) і хмари урядників. Щоби се виживити і удержати при слабій державний касі, польський уряд назначує дешеві ціни на господарські продукти. Через те хлібороби не мають зисків з господарства.

Голод в Галичині страшний. В деяких сторонах краю люди ізза неврожаю не мають хліба ще від зими, а живляться лише бараболями, та тепер і сього вже забракло. В сторонах навіщених голодом не було збіжа на засіви і тому і теперішне жниво мало поможе.

Школи.

Українське шкільництво представляється дуже сумно, а ще сумнійше на Волині, Полісю і Холмщині. Польська влада старається надати оставшим українським школам польський характер, щоб виховувати дітий в польському дусі. До шкіл на українських землях польська влада призначує або польських вчителів або таких Українців, що невільничо виконують її накази. Польська влада звертае особливу увагу на українські середні школи, державні й приватні. В тих школах мова урядова польська. Кромі того учителі мусять вчити історії і географії по польськи. Навіть назва „український" в українських школах заборонена, а наказано вживати „руский" або „русинський".

При помочи останнього шкільного плебісциту польська влада хотіла ще більше ослабити українське шкільництво, тільки завдяки надлюдським зусиллям українського громадянства не вдалось польському урядови завести польської школи на українських землях.

Селянство й інтеліґенція.

Українське селянство мимо всього лихоліття і позбавлення змоги культурної праці держиться сильно при своїй національности і проявляє велику відпорність супроти ворога.

Інтеліґенція займає особливе становище в життю народу і се розуміє Польща, яка силкується зробити її своїм орудєм і здеморалізувати, щоб не мала впливу серед народу. Та мимо того, що вона під кождим оглядом остае під обухом польскої влади, вона все таки двигає весь тягар національної праці і поступу. З уваги що села зубожіли і мало зорганізовані, а в вини самого селянства ані інтеліґенції, ся остання мусить поносити всі тягарі, яких вимагає культурне життє народу, а навіть помагати голодним селам.

Та не зважаючи на всі злидні і недолю, наш нарід на Західній Україні стремить і далі до визволення і жде догідної хвилі, коли знову злучиться з Великою Україною.

Слід ще зазначити, що нарід відноситься крайно ворожо до целібату і конкордату, про який явно говорить, що се удар з Варшави і Риму для знищення українства.

Вертаючися з Галичини до Америки, по дорозі д. Кузів відвідав Закарпатську Україну і українську еміґрацію в Чехо-Словаччині.

Д. Кузів каже, що на Закарпатські Україні впадає в очі се, що сей край назверх український (руський). Бо всюди українські національні написи, інституції, школи, товариства. Се відріжнює Закарпатську Україну від Галичини, де все українське наче сховане в запіллю. Одначе як у Галичині українство сильне хоч і в запіллю, так знову на Закарпатській Україні воно дуже слабе, а се не з яконенбудь іншої причини, тільки з браку національної свідомости і просвіти населення.

Українська еміґрація в Чехо-Словаччині працює, але дуже бідує, і рада би як найскорше відтам видістатись. Се відноситься як до політичних еміґрантів так і до студентів.

Д. Кузів висловлюється з великим признанням про українських студентів в Празі і Подєбрадах, особливо за їх патріотизм і незломність духа. Будучність сих студентів, каже він, се одно з найважнійших завдань нашого громадянства, бо з них вийдуть робітники і провідники, яких досі бракувало українському народови.

Кінчаючи свої помічення, сказав д. Кузів, що жалує, що українські лідери з Америки і Канади не їдуть або не мають змоги поїхати до старого краю, бо тоді дійсно пізнали би, що потрібне українському народови і чого він від них під сю пору вимагає.

САМОВБИЙСТВО ПІД КОЛЕСАМИ ПОТЯГУ.

Дня 21. червня о 12. годині в ночі на шляху Львів—Красне положився під колеса потягу між стаціями Куткір—Красне селянин села Острова Михайло Макар. — Смерть наступила на місци, бо колеса відтяли голову. Самовбийство пововнив з туги за маєтком, який записав свр[illegible] дочці, а йому самому осталося всего... 36 морґів.

„ЯК ЛЮБЛЯТЬСЯ ТО Й ЧУБЛЯТЬСЯ".

(Про „любов" Українців з Поляками).

(З холмської газети Наше Життя).

На вістку про якесь нове насильство, знущанне над нашим народом кождий собі задає сотий раз питанне: За що? По що? Яка ціль, чи причина? і т. п. Отож шукаючи тих відповідий, пригадав я собі з наших учительських курсів одного польського професора і його приповідку: „Хто любиться, той і чубиться". Так, бачте, він пояснив наші національні відносини з Поляками.

Згадавши професора отого, пригадав і все тодішне... свободи, вольности і т. п. То було давно, ще 1920 і 1921 р. Коли ми ще були не „русині" а просто таки Українці тай не так собі, а якo „вільні з вільними", бо бачте, тоді ще писались, укладалися: трактати, конституції, договори, навіть наш „кабінет міністрів" в Тарнові і т. п. А для того скрізь балакалось про толєранцію, месіянізм польського народу, покревенство слав'янське, спільність інтересів і т. д. І кожда така „пісня" кінчалась приспівом „Згода будуе, незгода руйнує". Нібито ми були проти згоди...

Отож бувало на викладах історії Польщі робились висновки: — Ми мусимо, каже, жити під одним дахом („паньствовим"), бо сама доля нас злучила, поріднила.

Прошу вас, каже професор, вкажіть мені оту границю етнографічну, що ділить Поляків од Українців! Може скажете: Сян, Буг чи Вепш? Ні, і сто разів ні, бо коли схочете бути справедливими, то прийдеться ту границю попровадити не по якійсь річці, а просто через села, через хати, через ліжка, через колиски, через людий і т. д. бо ми-ж так поріднились, помішались, що в кождому селі в одній хаті живуть Українці з Поляками спільно, то яке-ж право має хтось їх розеднати?

Одним словом, „Сам чорт сім пар постолів стоптав, поки нас до купи зібрав". Нову Америку нам відкривали: нема, значить, границь між нами і мусимо жити разом, бо як-же ми поділимось? Яремою Вишневецьким чи Богданом Хмельницьким і т. п. історичними особами? Та... в тім випадку і ніде на світі нема границь... Але..., never так. Та минуло 3 чи 4 роки. Од тих балачок лишились... спомини... — „Ти що робиш?" — „Те, що ти казав"... — „Ах, а ти дурень мені й повірив!"...

Не співають тепер про згоду, бо чого там „стесняться у своем отечестве?".

Ну, що-ж, та нема зла без добра і на відворот. Так і для нас.

Ціль сих „чубацій" — заляк людність, а на відворот, — гартують завзяття, будять свідомість в масах. А що з ляку деякий заяць з нашого табору перебіжить до них, то се знову красше для нас; — сі паразити опріч шкоди нічого більш не приносять ні нам, ні їм. Крім того ми задоволені, що нарешті вийшли на відкритий шлях, шлях боротьби. А де іде боротьба, мусять бути жертви; без жертв боротьба не є боротьбою. Сі жертви освячують боротьбу і тільки така боротьба може довести нас до побіди, побіди правди над кривдою.

А щодо пісень про згоду та братерство то се найкрасше змальвує народне прислівіе: „Як світ світом, ніколи Поляк Русинови не був і не буде братом".

Л. Чук.

КОГО ДНЕСЬ НАМОВИТЕ ОБЕЗПЕЧИТИСЯ В У. Н. СОЮЗІ, ТОЙ ВАМ ЗА ЦЕ ВДЯЧНИЙ БУДЕ ВСЕГДА.

НЮЙОРЧАНИ

ПРИХОДЬТЕ НА ЗБОРИ НОВОГО ВІДДІЛУ У. Н. СОЮЗА!

Богато наших громадян в Ню Йорку не належить ще до У. Н. Союза через ріжні „причини". Одні відкладають на пізнійше, другі не мають часу приходити на мітинги, а ще інші кажуть (до певної міри зовсім раціонально) що через обтяжаючі вкладки по відділах на ріжні „бенефіти" які часто спричиняють в безконечність довгі дискусії, що кінчаться сварнею та непорозумінням між членами, відпадає охота і до У. Н. Союза.

Щоби сьому зарадити і дати спромогу як найширшим кругам нашого громадянства, як всім нашим бізнесменам, що дорожать кождою хвилею часу, всім нашим робітникам, що працюють ночами, і всім, кому остогидли довгі і сварливі мітинги, а не є ще членами У. Н. Союза, забезпечити себе і свої родини В НАЙПЕВНІЙШІЙ НЕ ЧУЖІЙ А СВОЇЙ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЯКОЮ Є У. Н. СОЮЗ, заявився на днях Комітет в Ню Йорку, який поклав собі за ціль збудувати „міст" для переходу всіх нюйорських громадян в членство У. Н. Союза.

Згаданим „мостом" має бути якраз зорганізований новий відділ У. Н. Союза на зовсім нових і сильних підвалинах, без обтяжаючих вкладок та ріжних видатків, без тих довгих та крикливих мітингів, сварні і т. п.

Крім справ чисто бизнесових т. зн. крім оплати асекураційної до У. Н. Союзе яких 5 центів на адміністраційні видатки відділу. Те все, що члени будуть платити. Таким чином, зійшовшись раз в місяць і полагодивши висше згадані справи, мітинг закінчений в протягу кількох хвилин, без втрати часу, без сварні і криків.

Тому кличемо всіх наших громадян і громадянок в Ню Йорку, які ще не є обезпечені в У. Н. Союзі, на оснувательські збори нового відділу У. Н. Союза, які відбудуться в сю пятницю, 24-ого липня (July) в Січовім льокали 77 St. Marks Place (8 улиця між 1. а 2. Евнею), Ню Йорк. Початок зборів точно о 8.30 вечір.

До відділу всім членам вступ вільний, а до У. Н. Союза після його статута.

ЗБИРАЙТЕСЬ ГРОМАДНО ВСІ, ОДНІ ДРУГИМ ПЕРЕКАЗУЙТЕ, І ПРИХОДІТЬ НА ЧАС, БО НІХТО З НАС НЕ ЗНАЄ, ЯКА ДОЛЯ ЧЕКАЄ НАС ЗАВТРА.

ЗА КОМІТЕТ:

П. Задорецький, М. Воробець, Ів. Дусановський, М. Близняк.

З українського життя в Америці.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На поміч голодним селам.

В Нюарку було в неділю, 19. с. м., всенародне українське віче. Предсідателем віча був Касіян Баґрій. По промовах зібрано 300 дол. на поміч голодним селам в Галичині.

ЕМБРИДЖ, ПА.

Для голодних сіл.

Комітет при укр.-кат. церкві св. ап. Петра і Павла у Вудлон, Па., в склад якого увійшли П. Подоляк, П. Добош і І. Книжик, відчуваючи важке положенє в рідній краю а особливо голод, устроїли пікнік і чистий дохід в сумі $80.00 призначили на фонд голодного села та переслали до Обеднання. Хотяй се невеличка громада, була-б однак придбала більшу суму, колиб не домородні киринники, котрі всякому доброму ділу ставлять колоди. Честь і слава комітетови і всім тим, що своєю участю в пікніку допомогли придбати так гарну суму на цю так пекучу справу. Нехай ся мала горстка свідомих людий в Вудловн,послужить за примір більшим громадам, котрі досі ще не подумали у себе про потреби рідного краю.

Учасник.

БОФФАЛО, Н. Й.

Для інвалідів.

В нашій громаді теж йде народня робота. Церква св. Ів. Хрестителя устроїла Шевченківське свято, на якому зібрано $14.85 на інвалідів. Кромі цего зложив п. Іван Яблонський $5, а п. Л. Бричинський $1. Всі гроші в сумі $20.85 переслано до Обеднання з призначенням для інвалідів. Читаючи українські часописі, можна запримітити, що по всіх українських громадах іде жвавий рух до обеднання національних наших сил. Здається, що те мусить статись теж скоро і в Боффало, бо наша громада теж не мала. Коли прийде до цего, тоді певно наша поміч старому краєві буде значнійша.

Д. Вересюк.

ГЕРКІМЕР, Н. Й.

Для старого краю.

В нашій місцевости істнує спів. драматичний кружок ім. М. Лисенка, який устроїв концерт в честь Т. Шевченка дня 30. мая. Дохід з цего концерту Драм. Товариство переслало до Обеднання і розділило як слідує:

На голодуючих $20, на Рідну Школу $10. Затрималися з вислою тому, що ожидали, що може дещо більше зберемо та зашлемо разом. Однак тутейші громадяне не дуже то цікавляться народними справами. Засилаємо що змога. Віримо, однак, що теперішне страшне горе старого краю розбудить знова нашу громаду до більшої праці. Стидно робиться коли читати в часописях, що малесенькі громади, про які мало хто знає, що вони взагалі істнують, складають сотки долярів на народні цілі, а ми?...

Та ми обіцюемо поправитись і взятися до праці, щоб надігнати те, що стратили.

Р. Дмитрів, П. Федорко, П. Колесник.

Позір! АЛЕНТАВН І Околиця.
Заходом місцевих брацтв і парохії — відбудеться —
В НЕДІЛЮ, 26. ЛИПНЯ 1925 Р.
о годині 2. сполудня в гали під числом 803 Фронт стріт
ВЕЛИКЕ ВІЧЕ
В СПРАВІ КОНКОРДАТУ
Бесідники будуть гр. Омелян Ревюк і Др. Семен Демидчук.
До численної участи на віче запрошує вічевий комітет: Петро Кметь, предсідатель; Петро Грабовенський, секретар.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ШИКАГО, ІЛЛ. Бр. св. О. Николая, від. 106, повідомляє, що піврічний мітинг відбудесь о 1.30 пополудни в неділю, дня 26. липня, в гали парохіяльній при Оклиб і Райс ул. Є важні справи до полагодження. Проситься всіх членів явитися на мітинг. Неявившийся член заплатить кари 50 ц., ан урядник 1.00. — Н. Гурей, предс.; В. Гриньків, секр.

ІСТ ЮНҐСТАВН, ОГАЙО. Сестр. П. Діви Марії, від. 119 У. Н. С. повідомляє всі членкині, що місячні мітинги будуть відбуватися в першу неділю по першім під ч. 110 Брод Евеню. Марія Омеляк, предс., Марія Сокіл, кас., Марея Бурка, секр.

26 JULY

Українська Шкільна Рада міста Ню Йорку устроює

ПЕРШИЙ ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК

B ULMER PARK, FT. 25th AVENUE, BROOKLYN, N. Y.

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 26-ого ЛИПНЯ 1925.

Парк отворений від 10 год. рано. Вступ 50 центів. Діти даром.
Первородна музика. — Діточі забави, вигравки, добірний власний буфет.
Проситься все громадянство о якнайчисленнійшу участь. У. Ш. Р. міста Н. Й.
Величава галя до танців, первородна орхестра, гарний парк для забави.

Дороговказ: З Ню Йорку брати Вест Енд Собвей до 25-ої евні, Бруклин, Н. Й. Відтам 5 мінут ходу до парку.

26 JULY

ВОЛИНСЬКА СТАРОВИНА

—o—

„Триста літ минуло з того часу, як жив у місті Острозі славетний на всю Україну князь Константин Острожський. Його просвітна діяльність у той час далеко ще розгорталась поза межами Волині, геть на Україну і навіть Білорусь. Помер він вже старим, знесиленим — 13. лютого 1608 року і похований в родинному склепі, під стінами Острожської Хрестової замкової церкви, поруч свого коханого сина Олександра. Разом із смертю славного князя закінчилась і історія міста Острога. З того часу минали роки за роками, віки за віками минули; боротьба православія з католицизмом без усякого жалю руйнувала те все, що так пильно і старанно вироблялось залізною волею людини — велетня. На якийсь час повними господарями були польські магнати, а над життєм і душею простого народу на Волині запанували єзуїти. Під такими умовинами життя, історичний Остріг змінив свій вигляд. Насамперед обернулось в руїни те все, що говорило про православіє та його діячів. В той сам час, у замковій церкві міста Острога, на історичній могилі стояв надгробок: „Ясне освѣцоному Костянтину Костянтиновичу князю Острожському". Надгробок той показував місце спочивку „оборонця віри православної і просвітителя народу українського". Надгробка того не стало, а сама церква з княжою усипальницею зробилася пусткою.

„Ось минуло три віки. Прийшли нові часи — наші дні. Замкова церква заходами Острожського братства нанову відбудована, на високих банях знову засяли хрести, а могила князя Костянтина Костянтиновича зостається невідомою і до цього часу"...

Так писав в осени 1913 року волинський дописувач до київської „Ради", що майже без усяких змін було передруковано Сумцовими у своїй „Географії", але, на жаль великий, ніхто ніде й ні одного слова не сказав про те, — що саме зробив тоді Остріг, щоби пошанувати память Великого Волиняка.

Відомо, що ще перед війною, коли тільки стараннями вдячних Білорусів було збудовано у Вильні инший храм — памятник тому, що перший дав початок нашій сучасній культурі,— Острожське братство імени князів Острожських порішило вставити у стіну собора над труною святого Федора Острожського мармурову плиту з тим написом, який був колись на надгробку Костянтина Костянтиновича, а дословний текст якого вишукав проф. Н. І. Петров у рукописному збірнику київсько-софійської книгозбірні під ч. 362 поміж віршами київських учених кінця XVII віку.

Ось цей напис, як звучить він:

„Надгробокъ ясне освѣцоному Костянтину Костянтиновичу князю Острожському".

„Ясне освѣцоное Костянтинъ Костянтиновичъ во святымъ крещенiи нареченный Василiе княжа Острожський".

„Въ життю и по отходѣ зъ свѣта сего ради его святобливости заисте годно есть именовати Мужъ Божiй. Отъ Господарей — королей Воєвода Кіевскій, Маршалокъ земли Волынское, староста Володимерскій именованъ."

„Во благочестiи же св. Каѳолическiя соборнои апостольскои церкви яко столпъ непоколебимъ отъ всѣхъ свидѣдельствованъ".

„Славного роду руського, греческого закону и вѣры, въ нейже и родися и соблюде до конца. Надежду имѣя въ день заплаты отъ Господа вышнего сподобитися нетлѣнного вѣнца. Ревнуя бо превнова велику Костянтину [illegible] всѣхъ обще ходатай бысть крещенiя. Сице и сей Костянтинъ божественными письмени славянскими и книгами подвиги и скорбъ своими роду руському зычилъ и просвѣщенiя. Въ Острознѣ своей преставися, успе о Господѣ въ церкви великой замковой. И положенъ. До зготованыхъ обителей вѣрнымъ Божiимъ отъдѣ, минуючого вѣка сего есть свобожень".

„Родився во градѣ своемъ Турове лѣта Божiя нароженя 1527 р., преставися лѣта Божiя нароженя 1608 р., имѣя житя свого лѣт 81".

Скоро після цього „высочайшимъ разрѣшенiемъ" старовинний палац князів Острожських у місті Острозі „удільним відомством", по особливому опису, віддано до повної розпорядимости Острожському братству імени князів Острожських. У тім палаці впорядкувався музей, утворилася історична бібліотека й відчинилася саля для народних читань. Братство, переводячи ремонт палацу, берегло кожної найменшої дрібниці, бо від нього було взято підписку, що будинок, як історичний памятник, мусить затримати свій первісний вигляд.

Всі роботи переводив волинський епархіяльний будівничий інженір В. Г. Леонтович, який особисто обслідував весь замок, при чому богато приклав своєї праці його помішник — Бойко.

Справою відбудови острожських руїн цікавилися — як „Імперат. Археол. Ком.", і Синод, так Академія Мистецтв і Мін. внутр. справ, яке навіть виявило бажання допомогти Братству матеріяльно.

Таксамо заявило себе й Московське археольогічне товариство, яке своїм листом під числом 253 згоджувалося взяти якусь частину ремонту і просило надіслати відповідний для цього матеріял.

Однак, першу матеріяльну запомогу на реставрацію острожського палацу дало повітове земське зібрання листопадової сесії 1921 р., яке призначило на це одну тисячу карбованців. Цим властиво розпочато всю працю, яка вже через рік мала той вигляд, про який говорить дописувач „Ради".

Праця над упорядковуваннєм музею та бібліотеки проводилася далі і припинилася щойно тоді, коли вибухла війна. В часи всяких „евакуацій" дещо цінних збірок опинилося аж у Москві, дещо помадрувало „із рук до рук", але всеж таки богато дечого зосталося на свому місци і так дочекалося Поляків...

Колесо історії повернулося тимисамими шпицями і на те саме місце... Правда, тепер панами положення не маґнати, але нема то гірше, як кожний Ян — паном... Уже в перших днях свого перебування в Острозі, Поляки зуміли „винайти" богато цінного історичного матеріялу й вислати його до Варшави, наслідком чого збірки Острожського палацу відразу збідніли. Бідніють вони й далі і нема на те ніякої ради. Ще трохи й зостанеться та сама пустка, яка була ранійш, тим більше, що „втаємничені особи" вперто поговорюють про те, нібито Поляки наміряються прибрати до своїх рук і сам палац, кажучи, що „нащадок князя Костянтина Острожського князь Януш Острожський був справжнім католиком і справжнім Поляком", а цього цілком досить, щоби доказати „право польскости"...

Та мало слів, де є певне діло, як мало мати наміри, а не мати рації, бо що вже записане у віках, того не переписати „адміністративним" олівцем, знову, ніякий такий олівець не зможе закреслити того, що на мармуровій дощці ясніє: „Сице сей Костянтинъ божественными [illegible] скорбы своими роду руському зычилъ"...

А „рід руський" цього не забував, не забуває і не може забути бо він, єдиний, — спадкоємець добра княжого...

К. П-к.

Микола Вороний.

ХАМ І КАТ.

(Баляда).

Було їх двоє: Хам і Кат;
Жили вони, як з братом брат.
Хам обдирав, хапав і крав,
А Кат окривджених карав.

Нерідко, сидячи в шинку,
Вони впивались до смаку.

Тоді балачка од вина
Була хмільна і голосна.

Раз каже Хам: — „Беру чуже
І не соромлюсь ані-же!

Служу тому, хто нині пан,
Хто має владу і гаман,

Плюю на право і закон,
Бо се — химерний забобон."

А Кат уїдливо на те:
— „Закон — се правило святе.

Його сповняти я готов, —
І ллю за нього людську кров.

Люблю професію мою:
Закон прикаже — я убю!"

— „Закон? Хе-хе... — сміявся
[Хам —
Закони пишуться ослам.

А ми, мій друже, не осли
І вже байки переросли.

Тому, як треба, то й закон
Ми усуваємо за кон."

Хе-хе... ірже Хамула-гном.
Го-го... вторує Кат баском.

І обнялися Хам і Кат,
Цілуються, як з братом брат.

— Гей друже випемо ж до дна!
Нехай живе сам Сатана!

„Го-го, го-го"..., „Ха-ха, ха-ха"...
Озвалася луна глуха

І знов і знов: Ха-ха... Го-го...
Їм чути сміх... А чий? Кого?

Зярився Кат: — „А сто чортів!
Хто б там сміятися посмів!"

Чи то в опівночній добі
Чорти регочуться собі?.

А Хам червоний од вина:
„Хоч би й сам батько Сатана!

Даремно гніваєшся ти:
Кому — чорти, а нам — брати.

Хто помагає нам у всім?
Чорти! Хай слава буде їм!

А Бог ще хоче по ділам
Воздати Хамам і Катам...

Ех, от якби вступив у звязь
Ще з нами сам Люципер-князь,

Тоді хай тямиться Господь...
Зявись, Люципере! Приходь!"

І враз учувся гамір крик,
Чортячий вереск, свист і дзик.

Ущухло. Бачуть Кат і Хам:
Посеред них Люципер сам.

Червона мантія на нім
І чути голос, наче грім:

— „Вітайте, друзі! Я при-
[йшов.
Нас обєднає гріх і кров.

Троїсту спілку закладем
І створимо новий Едем.

Де підійму я свій пернач,
Там буде лемент, рев і плач.

І де поставлю прапор мій,
Там буде плісняви і гній!

Вступити в спілку з вами рад.
Хай згине світ і буде чад!

Оттак повстав тріумвірат:
Владика Пекла, Хам і Кат.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС.

„Pueblo de Nuestra Reina de Los Angeles."

„Село Нашої Королеви Ангелів" (розуміється — Божої Матері"), — по свому звичаю такою довгою, поетичною й набожною назвою охрестили Еспанці одну із своїх колоній в південній Калифорнії, [illegible] ми св. Гаврііла, на яких ще й досі [illegible] монастир Францісканів, заснований одночасно із селом в 1781 р. З того часу колишнє еспанське „пуебло" (село будоване на індіянський лад) виросло на міліоновий американський город, і швидко ростучи, загубило свою довгу назву, з якої лишився тільки кінчик „Лос Енджелес," або, як ще часом з-еспанська вимовляють, „Лос Анхелес".

Ще за еспанських часів і будучи тільки „пуеблом" з кількасот мешканцями, Лос Енджелес відгравало досить визначну ролю в мексиканській політиці. Калифорнія в той час належала до Мексика і Лос Енджелес претендувало на столицю Калифорнії та було центром неустанних заговорів проти мексиканського правительства і завзятої боротьби поміж мексиканськими партіями. Партії погодились, аж коли в Калифорнії зявилось американське військо, та у війні з Мексиком Злучені Держави перемогли, заняли собі Калифорнію і в 1846 році Лос Енджелес. В 1850 році воно дістало чартер, стало „містом."

В1876 році проведено залізну дорогу поміж Лос Енджелес і Сан Франциско, а в 1885 році зелізнича лінія „Санта Фе" відкрила південну Калифарнію і передівсім Лос Енджелес для цілого сходу Америки. Завершенне тої лінії спричинило раптовий зріст земельної вартости на цілім південнім заході Америки і викликало живий колонізаційний рух, від якого й починається феноменальний зріст Лос Анджелес.

В 1831 році, пятьдесять літ після свого заснования, Лос Енджелес мало ще тільки 770 душ населення. Підчас загального перепису людности 1920 року нараховано його звиш пів міліона — 576, 673 голов. На протязі останніх пяти літ населення Лос Енджелеса переросло вже добрий міліон.

До зросту міста причинився його порт в Сан Педро. Хоч від Лос Енджелес до моря цілих 18 миль, але порт в Сан Педро є властиво портом для Лос Енджелес, яке витратило величезні суми на його розширення й вирівнення, так що заходить туди вісімдесять океанських ліній і два міліони тон всякого краму переходить щомісяця через порт.

Огородництво є ще й досі одним з головних промислів південної Калифорнії і передівсім Лос Енджелес, що розвозить на всю Америку й поза Америку помаранчі, цитрини, фіґи, оливки та всяку иншу підтропічну садовину. Приїзжих з холоднійшого підсоння вражає передівсім величезна маса тої садовини в самім місті, в крамницях, на кождім углі вулиці, на возиках, на яких її розвозять по хатах і т. д. Розуміється, як домашний продукт самого міста й околиці вона там богато дешевша, ніж де-инде.

Вся та садовина — і таксамо буйні цвіти — можуть вирости тільки в тім кліматі, яким все хвалиться і реклямує себе Лос Енджелес. Клімат [illegible] довий, теплий, погідний, не знаючий морозу і мало коли надмірну жару. Зими немає, є тільки дощева пора року, що починається в кінці листопада або на початку грудня і триває до марта. Але і в ту дощеву пору доці тільки перепадають і погідних днів буває стількиж, як і дощевих. Та коли вже доці перепали, то знається, що від березня аж до пізної осени буде тільки погода й соняшно. Нераз ранком стоїть [illegible] часами в полудне дошкуляє жара але в такі дні неминучо розвіває їх свіжий вітер спонад моря.

Зате земля південної Калифорнії суха, сама не родить, і для того, щоб родила таку масу фруктів і цвітів, треба її неустанно наводнювати. Для сего служать тисячі артерійських криниць викопаних всюди біля Лос Енджелес, Сан Бернардіно і Санта Кляра.

Окрім садовин друга славна індустрія Лос Енджелес — продукція кінематографічних картин. На передмістю Голівуд продукують 80 відсотків всіх „мувинг пикчерз," на світі. В 27 „студіях" занято поверх 25,000 людий.

Зрештою, як в кождім американськім місті, дуже різнородні індустрії найшли собі місце і в Лос Енджелес. Передівсім великі гумові заводи, зелізні й машинові фабрики і т. і. В околиці міста є нафтові терени, що постачають нафту передівсім на топливо.

В місті залишилось богато памяток з індіянських, еспанських та мексиканських часів. Окремий музей індіянського домашнього промислу містить цінну збірку килимів, плахт, кошиків та гончарських виробів, стародавних і нових. В одній частині міста (Сонора) ще можна бачити старі індіянські хати; збереглося ще богато будинків еспансько-арабського стилю. Мексиканці мають свій типічний квартал. Зрештою характеристичним для міста є велике число малих домів, одно і дво-сімейних, що деінде виглядали-б може й не дуже стильно або й зовсім негарно, та тут вони всі сповиті плющом і виноградом, і кожний має городець хоч з одним-двома помаранчевими та пальмовими деревами і цілою масою квітів.

НІХТО НЕ ЗНАЄ ГОДИНИ СМЕРТИ АБО НЕЩАСТЯ СВОГО. ОБЕЗПЕЧІТЬ СЕБЕ І СВОЮ РОДИНУ В У. Н. СОЮЗІ СЕЙЧАС.

НОВІ КНИЖКИ

—o—

Вийшло з друку нове (6-те) число „Світу," ілюстрованого двотижневика, присвяченого М. Драгоманову (з нагоди 30 роковин його смерти. Статтю про Драгоманова написав Вол. Дорошенко. На титуловій сторінці поміщена знимка могили Драгоманова в Софії, а в тексті його портрет. З актуальних знимок поміщена знимка памятника Ольги Басараб на Янівському цвинтарі у Львові, збудованого після проекту арт. маляра Р. Лісовського, похід львівських пластунів на цвинтар, знимка абітурієнтів української академічної ґімназії у Львові, знимка абітурієнтів дівочої ґімназії в Перемишлі, дві знимки розвязаних кураторією двох кляс (VIII A і VIII Б) української ґімназії в Перемишлі, знимка артист.-співака Модеста Менцинського, УСС. Теофіля Меденя (з нагоди 10-ліття його смерти) і ин. Крім цього находиться в числі 20 ріжних ілюстрацій до статтей: „Сучасна Туреччина," „Гапон" і ин. — „Світ," одинокий тепер ілюстрований у нас фамілійний журнал, можемо поручити всім нашим читачам. Передплата виносить 1 доляр на квартал. Адреса: „Світ" у Львові, Руська 3.

Марко Скритий.

Я ЗРАДУ ЛИШ ЗНАЙШОВ.

Я шукав увесь час чутких серць, ідеалів,
Шукав щастя, краси і тепла
Й був знайшов їх, хвилево здавалось,
— Та це „фарта морґана" була.

Я старався людий всіх як слід зрозуміти
Знайти, що їх під серцем пече,
Хтів їх рани болючі згоїти,
А вони відцурались мене.

Я казав свому серцю ніжному співати
Про чарівне життє молоде,
Вони-ж стали мій спів висмівати
І цим важко вразили мене.

Я героїв шукав, сердець повних посвяти,
Любви повних, мрійливих задум,
А знайшов — вам би краще не знати:
Знайшов зраду, невдячність і глум!

ІТАЛІЯНИ В АМЕРИЦІ.

Перший Італіянець прибув в Америку ще в 1492 році і був ним відомий мореплавець з Ґенуї, Крістофоро Коломбо, чи то, просто кажучи, той Колюмб, що відкрив Америку. Друге добре відоме імя — це ґеоґрафа Амеріґо Веспуччі, що накреслив першу карту нової землі (властиво ще тільки її східних берегів); від його імени власне Америка взяла свою назву. Взагалі поміж першими дослідниками Америки було дуже богато Італіянів, здебільша моряків на службі в еспанських, англійських і голяндських мореплавських і торговельних компаній. В шіснайцятому і сімнайцятому столітті богато італійських дослідників і купців запускалося в глибину Америки відкриваючи нові землі. Італіяни заснували перші оселі на тих місцях, де тепер міста Бофало і Дітройт, і тому вважаються основателями тих міст.

В першій половині девятнайцятого століття, в час неустанніх внутрішних воєн в Італії, прибуло звідтам в Америку дуже богато політичних втікачів. В той сам час зявилися тут перші італійські артисти і музики, яких з того часу назбиралося тут чимало. В 1833 році Італіяни заложили перший оперний театр в Америці. Італіянець був теж основателем нюйорського Музею Мистецтва (Метрополітан).

Одначе вся велика маса італійської іміграції в Америці прибула сюди тільки останніми часами, вже в сім століттю, після 1900 року. Ті нові іміґранти — це в величезній більшости італійські селяни.

Останній перепис населення 1920 року налічив в Злучених Державах 1,610,113 душ роджених в Італії. Коли до того додати дітий, роджених вже в Америці з італійських батьків, власне 1,721,761, то в купі буде 3,331,874 Італіянів в Америці. Більш ніж три третини їх живе в східних стейтах, понад атлянтийським океаном, найбільш в Ню Йорку і Пенсилвенії. Одначе великі італійські колонії є теж в Огайо, Ілинойс та в инших центральних стейтах, в Каліфорнії і на півдні, найбільше коло Ню Орлінс.

Хоч більше ніж 80 відсотків італійських іміґрантів в своїмріднім краю працювало на землі, в хліборобстві, і тільки яких 15 відсотків в промисловости, то в Америці відношення змінилося. З тутешного італійського населення не більш як 15 відсотків працює на землі. Одначе ті італійські хлібороби причинилися богато до піднесення американської земельної культури. Призвичаєні в своїм краю до ялового мало родючого ґрунту, вони в Америці загосподарили богато пусток і особливо в Новій Анґлії заняли богато господарств, покинутих американськими фармерами.

Одначе величезна більшість італійських іміґрантів працює в американській промисловости. Між иншим в їх руках (як власників і як робітників) майже вся шовкова індустрія, імпорт та продаж бананів і инших південних овочів, а на сході Америки велика частина будівельної індустрії (контрактори, будівничі, мулярі, столярі). В самім Ню Йорку яких 80,000 Італіянів працює як робітники в усякого рода кравецьких промислах. Богато кухарів та пекарів Італіянців. Зрештою можна їх здибати в усіх індустріях і професіях.

Перша італійська ґазета в Америці почала виходити в 1849 році в Ню Йорку; перша щоденна, „Проґрессо Італо-Амерікано", там-же в 1880 році. Тепер виходить в Злучених Державах 148 періодичних видавництв, з того 10 щоденних ґазет, решта тижневики, двотижневики і місячники.

Перші італійські організації в Америці були, як звичайно в іміґрантів, товариства взаїмної помочі, допомогові і асекураційні. Найбільше італійське допомогове братство „Сини Італії" має поверх 200,000 членів. Тепер є вже і богато инших організацій, земляцьких, національних, релігійних, спортових і т. д.

Хоч італійська іміґрація нова, одначе тим, де Італіяни в більшому числі, вони дають себе вже знати і в американській політиці. Наприклад, місто Ню Йорк має одного конґресмена італійського походження, пять представників в стейтових законодатних зібраннях, одного суддю в нюйорськім Найвищім Суді, чотирох инших суддів і кільканайцять людий в міських установах.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ КАТАЛЬОГ КНИЖОК.

ФАРМИ!

КОРИСНА ФАРМА В НЮ ДЖЕРЗИ. 194 акрів, 100 акрів засіяних, решта пасовиско і грубий ліс, ріка, сад, 8 кімнат дім, 8 др. забудовань, 20 гарних коров, 3 коні, много курий, гуси, качки, безроги, вся машинерія, вел. урожай. Ціна $8.500, готівкою $3.000.

Фарма 69 акрів, 5 ліса, решта земля під управу, ріка, сад, близько гарного місточка при цементовій дорозі, дім 7 кімнат, стодола 1 др. забудовання, 4 корови, 2 ялівки, 2 коні, 2 безроги, 200 курий, вся машинерія, 20 акрів вівса, 20 кукурудзи, картофлі, капуста і т. п. Ціна $5,000, половина готівкою. Маю богато инших фарм у всіх стейтах.

M. PISARKO,
116 E. 7th Street, New York City.

НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР ФАРМ

Фарма 73 акрів, дім 8 кімнат, 7 инших будинків, 6 акрів ліса, сад, 12 акрів вівса, 10 кукурузи, 11 пшениці, 9 жита, решта сіно і пасовиско, вода в будинках, 4 корови, 2 коні, 6 безрог, 500 курий, качки, гуси, фармерська машинерія. Ціна $5.000, готівкою $2.000.

Фарма 50 акрів, 5 акрів ліса, решта управлена земля, 1 корова, 300 курий, дім 7 кімнат, 4 инших будинків, фармерські машини, 2 милі до міста, школа при фармі. Ціна $3.700, готівкою $1.500. — **F. FILANOWSKY, 103½ St. Mark's Pl. (E. 8th St.), New York City.**

ДОБРА для малої родини фарма, 60 акрів, великий сад, дім 7 кімнат, велика стодола, курники, гарадж і много дощок, 30 акрів орної землі, решта добрий ліс і пасовиско, 1 кінь, 3 корови і ялівка, 60 курий, всі фармерські машини, 2 милі до міста. Голоситись до: **FRANK WOYASZ, R. F. D. 1, Box 9, Moosup, Conn.** 168-70

КАТАР МІХУРА

Мущини! Хороніть себе перед всіми заразливими хоробами.

SAN-Y-KIT

Охороняч для мущин. Дає найбільшу охорону. **Велика рурка 35 цнт., Kit (4's) $1.00**

У всіх антиках або у **San-Y-Kit, Dept. B, 92 Beekman St., New York**

Пишіть по циркуляр

ЦЕРКОВНІ ПІСНІ ПІД НОТАМИ

ЦІНА 50 ЦНТ.

Можна набути в „SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ТЕАТЕР.

Порівнюючи з Европою, драматичне письменство і сценічне мистецтво в Америці речі нові так як і сама Америка країна молода. Аж у 60-ті роки минулого століття, приблизно до часу Громадянської Війни, затягнувся так званий „піонірський" період американської історії: вся фізична і духова енергія народу витрачувалась на господарське здобуття дикої країни, корчування лісів, заселювання степу, пробивання доріг все далі і далі на Захід. Загублений в нетрах нового континенту, в неустанній боротьбі з живими й мертвими силами буйної природи, з рушницею на плечах і сокирою в руках, — „Американець" не мав ні часу ні вільготи для артистичної розваги і творчости.

Окрім тої головної причини були ще й деякі инші. Деякі релігійні секти, що, як відомо, в заселенню Америки й її дальшому громадському життю приймали дуже велику і важну участь, в своїй строгій і прямолінійній моральности ставились до всякого світського мистецтва і передівсім до „комедіянства" дуже неприхильно, а то й прямо вороже. В Пуританах, що верховодили в Новій Англії, в Гуґенотах Ню Йорку і Братях (Квейкрах) Філаделфії театер довго мав завзятих противників. Ще в 1870 році один священик в Ню Йорку відмовився поховати по церковному обряду знаменитого актора Джорджа Голанда тому, що це, мовляв, „комедіянт". Одначе не можна сказати, що взагалі церква ставила перешкоди розвиткові американської сцени. В Мериленд, наприклад, де переважали католики, ніяких перешкод не було. В Вирджінії Епископальна церква навіть опікувалася театром.

Врешті, теж менш більш до часу Громадської Війни Америка в культурному змислі все ще була тільки кольонією Анґлії. Велика й богата анґлійська література служила всім народам англійської мови і до певної міри не допускала вирости окремому американському письменству в тій самій мові. Анґлійські театральні трупи з славними акторами приїздили в Америку, привозили сюди анґлійську драму і комедію і в тогочасних умовах американського життя це вповні вистачало.

Той час вже давно минув, виросло окреме американське письменство, з окрема драматична література, й розвинулося театральне мистецтво, одначе в богатьох Европейців все ще в традиції зосталося враження, що в Америці справжньої драматичної творчости й сценічної гри оцінити не вміють і знають тільки „кінематоґраф" чи „сінема", тай то спеціяльно американське — з арізонськими пастухами, нюйорськими мілiонерами і мексиканськими бандитами.

Звичайно, в такій абсолютній формі це твердження ні трохи не правдиве і Американці можуть його збити хочби тільки самою статистикою шекспірівських вистав. В останньому театральному сезоні (1923-1924) в Ню Йорку „Гамлета" (з Джаном Барімор в головній ролі) було виставлено 101 разів, „Ромеа і Джулієту" в однім театрі (з Джейн Кавл) 157 разів і в другім (з Етел Барімор) 29 разів, і „Венецького Купця" (з Дейвідом Варфільдом) 92 рази.

На протязі останніх трьох сезонів виставлено було на сцені в Ню Йорку 542 нових пес, ориґінальних і перекладених. З 196 нових пес, виставлених в сезоні 1922—1923, 140 було написаних америк. авторами, 20 анґлійських, 13 перекладених з французького, 9 з російського, 3 з німецького, по дві італійських, еспанських, жидівських, чеських і венґерських і одна норвежська.

В так званій „Театральній Гільдії" в Ню Йорку зроблено спробу забезпечити сценічну виставу з літературного і мистецького погляду вартісним творам без огляду на симпатії случайної публики. Шість тисяч постійних підписчиків ґарантує наперед покриття коштів з умовою, що в сезоні буде виставлено найменш шість нових і заслугуючих публичної вистави пес. На протязі чотирох літ виставлено таким способом чотири американські драматичні твори й двайцять-один чужих авторів. Між останніми найкращий успіх мали Бернард Шоу, Ірляндець Сент-Джан Ирвін, Росіянин Андреєв, Мадяр Мольнар і Чех Чапек.

Великий вплив на розвій театрального мистецтва в Америці мали гостини заграничних театральних труп — найбільш французьких, недавно тому пробував тут московський „Художественний Театр", — і окремих знаменитих артистів, що по декілька раз приїзджали виступати на американських сценах: Англичане Сир Генрі Ірвінґ, Елен Тері, Форбес Робертсон, Французи Коклен, Сара Бернард, Режан, Італіянці Сальвіні, Росі, знаменита Елеонора Дузе і богато инших.

З американських артистів найбільшим вважають покійного вже Едвина Фореста з Філаделфії, що в шекспірівських ролях, передівсім „Отелла" і „Короля Ліра", здобув собі широку славу й поза Америкою. З живучих найбільш відомі В. Г. Сотерн і Джулія Марлов (чоловік і жінка) Джан Дру, Вилем Крейн, Дейвід Варфілд, Отіс Скінер, Волтер Гоморден, два братя і сестра Барімори і богато инших.

В своїй історії американської драми проф. Артур Гобсон Квін перелічує такі історичні дати її початкового розвитку: перша театральна вистава на північно-американському континенті була влаштована в 1606 році Французами в Порт Рояль в Акадії (теперішна Нова Скотія в Канаді); перша сценічна песа в анґлійській мові була написана й виставлена трома аматорами в Вирджінії в 1665 році; перший постійний театральний будинок збудовано в Філаделфії в 1767 році; відкрито його виставою „Князя Партії" Томаса Годфрі, що одночасно був і першою песою написаною Американцем і виставленою на американській сцені професіональними акторами.

Одначе, як сказано, аж до часу після Громадянської Війни американський театер не сотворив нічого вартісного і аж до 60-их рр. жив здебільша перерібками дешевих анґлійських і німецьких пес. Оріґінальні, але теж безвартісні, були тільки драматизовані романтичні оповідання про Індіян.

Як про виїмок можна хиба згадати про сценічну перерібку відомого оповідання Вашинґтона Ирвінґа про „Ріп Ван Винкля". Оповідання, написане в 1819 році, було драматизоване в 1828 році, здобувало собі все і все більшу популярність і пережило три людські покоління. Завдячує це передівсім грі акторів Джеферсонів, що з батька на сина передавали один одному ролю „Ріпа". В 1865 році анґлійський драматурґ Бусіколд зладив для Джосефа Джеферсона „Третього" нову драматизацію того самого оповідання, в якій той того-ж року виступав в Лондоні 170 вечерів під-ряд і з таким самим успіхом об'їхав потім Америку. До самої смерти в 1905 році, Джеферсон не переставав притягати публику до свого театру в ролі, в якій ще його дід здобував оплески і славу.

Одначе справжня оріґінальна драматична література в Америці почалася тільки після Громадянської Війни, в кінці 60-их рр. Початок її рахується від Бронсона Гаварда і його драм та комедій, сюжетом для яких служило власне після-воєнне життя в Америці, його обичаї, мораль і мода.

На протязі останніх десятиліть як драматичні письменники визначились передівсім: Денман Томпсон і Джеймс Гірн (сільське життя), Агостес Томас (американська „провінція", локалний колорит), Клайд Фіч, (американський город, фабрика, „бизнес"), Едвард Шелдон („Ніґер" — траґедія американського півдня), Дейвід Беласко, Персі Макай, Джордж Коган і богато инших.

Найвизначнійший представник молодої американської драматичної літератури — це відомий вже й в Европі Юджін О'Ніл. Роджений в Ню Йорку в 1889 році він змалку скитався по Америці з своїм батьком, мандрівним актором. Образувався без школи до того, що був прийнятий до Принсетонського університету, одначе вже в першім році студій його з університету виключили і з того часу він, як колись Джек Лондон, мандрує по світі, по чужих краях і далеких морях. Почав писати яких десять літ тому. З його драматичних творів важніші: „Поза горизонтом" — траґічна доля вибитих з шляху, „бувших" людей; „Солома" — траґедія нестримного руйнуючого розвитку фізичної слабости, одночасно з зростаючим розумінням життя-любови; „Анна Кристі" — моральні проблеми; „Кудлата малпа" — як індустріяльна цивілізація вироджує й деґрадує людей.

ПАРОХІЯ В ГАНОВЕР потрібує дяко-учителя, який умів би провадити хор, учити дітий і уряджувати представлення та концерти. Парохія дає гарне помешкання і платню після умови. Посада до обняття від 1-го серпня. Зголошення проситься слати на адресу: **GREEK CATH CHURCH OF TRANSFIGURATION, 240 Center St., Nanticoke, Pa.** 166-68

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ШУКАЄ ЗЕМЛЯКІВ.

Андрій Калиниченко шукає: Івана Івановича Михаленка, Ганни Івановни Михаленко, Юхима Сича, Ілька Сича, Олександра Корнієвича Бакового.

Всі вони з Київщини, Звенигородського повіту, з м. Боярки, де мають свої господарства.

Адреса: **Andre Kaliniczenko, Cantine du Bois, Rombas (Moselle), France.**

НА ПРОДАЖ в старім краю 5 моргів доброї урожайної землі, морг города, хата і другі будинки в селі Косові, повіт Чортків. По дальші інформації голоситись до: **АНДРІЙ БАНЬКОВСЬКИЙ, Box 584, Wilmington, California.** 166-70

Бучерня і гросерня в Нюарку на продаж з причини перепроваджения до другої місцевости. Зголошення на адресу: **S. Grentus, 59 Beacon Street, Newark, N. J.**

Нічого не можна порівнати з давним добрим

Пейн-Експеллєром

На перший знак простуди вживайте сього домашнього ліку, щоб оминути комплікацій.

35ц і 70ц в аптиках. Глядіть на торговельний знак Якор.

F. AD. RICHTER & CO.
Berry & South 5th Sts.
Brooklyn, N. Y.

3-ТИЙ РІК ВИДАННЯ **3-ТИЙ РІК ВИДАННЯ**

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

літературно-публіцистичний і інформаційний журал

„СТУДЕНТСЬКИЙ ВІСТНИК"

орган Центрального Союзу Українського Студентства

який виходить що місяця в Празі і відзеркалює життя українського студентства на всіх теренах України та на еміґрації.

Передплата: в Чехо-Словаччині 3 числа 11 ч. кор.; за кордоном, 1 число 15 ам. центів.

Адреса: **C. S. R., Praha, hlavni posta, prihr. 411. (Stud. Vistnyk).**

Гроші слати на адресу: **C. S. R., Praha, Zivnostenska banka Cesus (Stud. Vistnyk).**

Катальоґ Книгарні „Свободи"

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає.

Се вже неоспоримий факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жаліли гроша на піддержане своєї літератури, не жаліли часу на читанне книжок, не дивились обоятно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись висше від инших народів. — Нам треба памятати се, що й вони колись стояли нижше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не запізно. Одначе сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі красше стане, если народи будуть менше більше одинаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівно трактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Всі члени Українського Народного Союза повинні памятати при купні книжок, що весь прихід з книгарні „Свободи" остається в їх організації, себто в руках самих членів та членкинь У. Н. Союза.

Товариства, Братства й Сестрицтва Українського Народного Союза повинні памятати при замовлюванню книжок і друкарських робіт, що, замовляючи сі книжки й роботи в друкарні „Свободи", дають заробляти своїй власній організації, себто збогачують самих членів та членкинь У. Н. Союза.

- * **Словарце** пояснення чужих та не дуже зрозумілих слів, В. Доманицького 30
- * **Словар українсько-англійський і англійсько-український** (кишеньковий), А. Роміна 50
- * **Словар чужих слів,** др. З. Кузеля, опр. 2.00
- † **„Словар української мови",** Б. Грінченка, в 2-х томах, разом 2180 сторін 6.00
- † **„Словар російсько-український",** М. Уманець і С-ка, в 1 томі, 1040 сторін 3.00
- † **Словник українсько-польський і польсько-український,** зладив І. Свєнціцький 30
- † **Словник чужих слів** д-ра З. Кузелі (кишеньковий) 65
- * **Смерть за правду,** оповіданне про Ів. Гуса, В. Доманицького 10
- † **Сон, Олеся, Чари, Ледащиця,** народні оповідання Марка Вовчка 20
- † **Сонник,** великий, найновійший і одиноко правдивий, ілюстрований, містячий около 7.500 снів 45
- * **Сонішний промінь,** повість, В. Чайченка 80
- * **Сорок тисяч миль під водою,** роман, Ю. Верного 1.00
- * **Сорокаті Штани,** і инші веселі оповідання 25
- * **Соціольоґія й соціальні науки,** Е. Дірктайма (з француського переклав М. Залізняк) 15
- * **Соціялізм а релігія,** Д. Бориска 15
- † **Соціяльна революція,** К. Каутського (переклад з німецького) 80
- * **Спартак,** провідник римських гладіяторів, історична повість, Ц. Самойлова 30
- * **Співомовки або Веселі вірші,** Ст. Руданського 50
- * **Співомовки** С. Руданського, зі вступом Б. Лепкого і з портретом автора, брош. 50, опр. 65
- † **Співомовки** Степана Руданського, з портретом автора і з передмовою Богдана Лепкого 20
- **Сплачений довг,** оповідання з міщанського життя, Данила Лепкого 20
- **Спочинь мій дух** і инші оповідання 15
- † **Старий горобець,** оповідання Д. Мамина-Сібіряка, з рос. мови переклав Г. Черняхівський, з малюнками М. Погрібняка, видання 3-те 10
- **Страшна пімста,** оповіданне з козацьких часів (з многими образками), М. Гоголя 20
- * **Страшні тайни монастирських мурів** 75
- * **Суд чотирох,** сензаційне оповідання з діяльности „Тайних виконавців смерти", Е. Вейлса 40
- **Сумна казка** й инші оповідання 10
- * **Таємниця Америки або Огляд американської культури перед Христофа Колюмба** 15
- * **Тайна цісарської родини,** опис життя австрійських панівних 50
- † **Таємний Наполеон,** детективний роман, нап. Еміль Ґаборіо 85
- † **Так [illegible] Заратустра, книга для всіх і для нікого,** нап. Фрідріх Ніцше, переклав Лесь [illegible], з портретом автора, в 4-ох частях 1.50
- † **Танець тіней,** роман з рідного побуту, нап. Михайло Яцків, опр. 2.00
- † **Тарас Бульба,** повість М. Гоголя, переклав Ст. Віль, з ілюстраціями 50
- * **Тарас Бульба,** повість з ілюстраціями, Миколи Гоголя 40
- **Тарас Шевченко,** в столітні роковини 20
- † **Твори Володимира Винниченка:**
  - Том I. Краса і Сила та инші оповідання 1.00
  - „ II. Голота та инші оповідання 1.00
  - „ III. Боротьба й инші оповідання 1.00
  - „ IV. Кузь та Грицунь і инші оповідання .. 1.00
  - „ V. Історія Якимового будинку й инші оповідання 1.00
  - „ VI. Рівновага, роман з життя еміґрантів .. 1.00
  - „ VII. По-Свій, роман 1.00
  - „ VIII. Божки, роман (продовження повісти „По-Свій"), ... 1.00
  - „ IX. Босяк і инші оповідання 1.00
  - „ X. Чесність з собою, роман 1.00
  - „ XI. Хочу, роман 1.00
  - **Всі одинайцять томів** 10.00
- † **Твори С. Черкасенка** (поезії), в 2 томах 2.00
- † **Твори Тараса Шевченка,** в 3-х томах, в опр. .. 8.50
- † **Твори Тараса Шевченка,** в 5-х томах, в опр. .. 15.00
- † **Теорія зглядности,** після А. Айнштайна написав Петро Франко, ... 10
- **Теорія політики,** приступно виложив Павло Свій 60
- † **Territorium und Bevoelkerung der Ukraine** (Ein geographisch-statistischer Beitrag) von Dr. Miron Korduba 40
- **Терниста дорога,** Український Сойм в Америці до його скликання, нап. др. Семен Демидчук 15
- **Товариська ворожка** 15
- **Товариш,** українсько-англійський підручник до науки англійської мови з доданнем словарця 60
- * **Траґедія Галицької України,** Осипа Мегаса .. 1.00
- * **Три княжевичі і чарівна птиця** 10
- † **Три оповідання** (Воля, Пропасть, Сміх), нап. Леонід Андреєв, брош. 20. опр. 30
- † **Три оповідання** Д. Мамина-Сібіряка (Старий Горобець, Пригоди статечної миші, Поганий день Василя Івановича), з малюнками 25
- † **Три поеми Тараса Шевченка** (Сон, Великий льох, Неофіти), з передмовами й поясненнями Богдана Лепкого і з двома портретами автора 35
- † **Три поеми Тараса Шевченка** (Сон, Кавказ, Суботів) 10
- * **Тропарник або Підручник церковного співу** ... 30
- † **Убогий та багатий, і дівка-чорнявка, Безщасний Данило й Вірна жінка,** українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з 10-ма малюнками Ю. Магалевського 20
- † **У гостях добре, дома ліпше,** історичне оповідання Дрозда (О. Кониського), видання друге, брош. 85, опр. 1.25
- † **Українство в Росії** (Новійші часи), Володимира Дорошенка 40
- * **Українська граматика,** Стоцького і Ґартнера .. 1.50
- * **Українська правопись зі словарцем,** уложили Ст. Смаль-Стоцький і Федір Гартнер, опр. 50
- * **Український співаник.** Зладив Антін Гапяк ... 40
- **Український штукар,** 212 гарних штук до забави. — Зміст: Часть 1. Забави фізичні і хемічні. Часть 2. Штуки з картами. Часть 3. Штуки рахункові. Часть 4. Штуки жартівливі .. 50
- † **Українські народні казки** (зі збірника І. Рудченка), видання друге, з 42-ма малюнками Юрія Магалевського 60
- * **Українсько-англійський кухар,** зібрав М. М. Белеґай 1.00
- * **Українсько-англійський і англійсько-український словар** (кишеньковий), опр. 1.50
- * **Українсько-англійський словар** (1580 сторін), М. П. Б. Ясенівського, опр. 1.50
- † **Українсько-німецький словар** Ом. Поповича, опр. 2.00
- † **Українці в Америці,** Ор. Кирилєнка 20
- * **Українці як народ,** нап. Василь Пачовський 5
- † **Фізика для вищих початкових шкіл,** нап. Франц Шіндлер, з німецької мови переклав Андрій Сабат (105 малюнків в тексті), брош. 30, опр. 50
- * **Фільософія соціял-демократії,** збірник дрібних фільософічних статий, Иосифа Дицґена 2.00
- * **Фільософія штуки,** нап. Г. Тен, професор в школі красних штук у Парижі, пер. Ол. Барвінський, І. часть 50
- * **Хан і його син або Українка бранка** і другі оповідання 20
- † **Хмари,** повість Івана Нечуя-Левицького, з передмовою Василя Верниволі, опр. 2.00
- **Христос в гарнізоні,** оповідання з військового життя, М. Яцкова 40
- * **Хрунь і чорт,** В. Будзиновського 15
- * **Цар голод,** А. Баха (переклав М. Залізняк) ... 35
- * **Цариця і весталька або Живцем замурована,** історія з часів переслідування християн за пановання римського цісаря Нерона 25
- † **Царівна,** повість Ольги Кобилянської, друге видання, з передмовою Осипа Маковея. Брош. 1.75, в звичайній оправі 2.00, в люксусовій оправі 2.75
- † **Царівна-жаба,** українська народна казка (зі збірника І. Рудченка), з 5-ма малюнками Ю. Магалевського 10
- † **Цар-Соловей,** казка С. Руданського, брош. 35, опр. 50
- **Цвіт і душа й инші оповідання** 15
- † **Цвіркун у запічку,** оповідання, Ч. Дікенс 35
- **Через кордон,** цікаві розкази еміґранта Олекси Ремези. **Еміґрант,** вірш, Петра Гіркого 15
- * **Чернигівка,** бувальщина з другої половини 17. віку, М. Костомарова 50
- † **Ченчі, оповідання,** Стендаль, пер. С. Пащенко 20
- * **Читанка друга для шкіл народних в Америці,** опр. 30
- † **Читанка і граматика для шкіл народних,** часть I. (для 1. і 2. року науки), уложив Омелян Попович 35
- * **Чому попи не женяться?** 15
- † **Чорна Рада,** хроніка 1663 року, нап. П. Куліш, повість з ілюстраціями та вступом і поясненнями Б. Лепкого, брош. 1.00, опр. 1.25
- **Чорний кіт,** Едгара Еллен По 10
- † **Чужиною,** збірка поезій, О. Олеся 50
- † **Чутлива совість, Тятко,** оповідання Д. Н. Маміна-Сибіряка, з російської мови пер. Марія Кузьмова 20
- † **Шагин Герай,** оповідання В. Будзиновського 25
- **Шевченко й його Україна.** Зміст: Заповіт. — На Шевченковій могилі. — Поклін душі великій. — Тарасови Шевченкові. — Де памятник Тараса? — Памяти Тараса Шевченка. — Шевченко для свого народа. — Чому кождий Українець і кожда Українка повинні знати життє Тараса Шевченка. — Шевченко між народом. — На Тарасовій могилі. — Кирило-Методіївське братство. — Виїмки з творів Тараса Шевченка. — Заповіт Тараса Шевченка в [illegible] мовах. 15
- † **Шевченко про мистецтво,** розвідка Богдана Лепкого 10
- * **Шерльок Гольмс,** таємничі історії найславнійшого в світі детектива. Кождий том становить скінчену цілість.
  - Ч. 13. Джентлемен вломник 15
  - „ 14. Тайна графині Кастельоне 15
  - „ 15. Траґедія дідички 15
  - „ 16. Чорт зі Семфолд Гіл 15
  - „ 17. Чудовий Рікардо Сакко і сини Шіви 15
- * **Школа Народна** (читанка) для третої і четвертої кляси, опр. 75
- † **Шлях до соціялізму,** Отона Бауфа, переклав П. Дідушок 25
- † **Що таке державногромадянське виховання,** д-ра Георга Кершенштайнера, авторизований переклад із третього ляйпціґського видання д-ра Василя Сімовича, з переднім словом автора, з його портретом та біоґрафією 50
- * **Що сталося з Рудольфом або Траґедія на замку Маєрлінґ** 60
- **Що то є книжка?** — Початки козаччини (5 ілюстрацій). — Козачий кістяк. — Кіндрат Бубненко-Швидкий. — Дні нашої слави і недолі 20
- * **Що чути тепер в ріднім краю або Україна без хлопа і пана** 10
- † **Як вести збори,** нап. К. Немова 10
- † **Як закладати пластові дружини,** нап. Петро Франко 10
- **Як закладати читальні і вести бібліотеки.** — Чому рік має 365 днів. — Що таке грім. — Алькоголь, повілна отруя. — Шинок. — Чотири дні, Всев. Гаршина. — Заповіт Ярослава Мудрого. — Дні нашої слави і недолі 15
- * **Як Іван зробив чудесне судно і при помочі чудесних товаришів дістав царівну за жінку** 10
- **Які є люди на землі** 40
- * **Як королевич воював із чортом** 15
- * **Як кров кружить в нашім тілі і яка нам з неї користь,** др. С. Фішера 15
- * **Як львиця виховала царського сина і герцеговинські оповідання** 20
- **Як люди жиють в Норвеґії** і оповідання: Приятелі. — Смерть. — Се така баба, що чорт їй на махових вилах чоботи віддавав 20
- * **Як Михась, син мельника, ходив до неба по діямант** 20
- **Як мужик ходив до царя правди шукати і инші оповідання** 15
- † **Як нам задовольнити наші пекучі потреби,** деякі поради владі і населенню України, видання перше 10
- † **Як опридiлити вагу живої худоби** 10
- * **Як осягнути успіх?** 15
- * **Як Палій визволив від смока сестру і братів та провчив Капуша** 10
- * **Як пан собі біди шукав,** оповідання, І. Франка 15
- * **Як писати листи або найновійший і найпрактичнійший українсько-англійський листівник 75
- * **Як повстала земля,** К. С-нка 25
- * **Як стати горожанином Злучених Держав,** Е. Гвоздика 30
- † **Як стати по українськи грамотним,** коротка українська правопись із додатком: **Дещо з української граматики,** В. Верниволі 25
- * **Як чоловік зійшов на пана,** оповіданне Вячеслава Будзиновського 30
- * **Як царевич літав до царівни** 10
- † **Ярина,** український буквар, зложив А. Воронець, з малюнками, опр. 45

ОБРАЗКОВІ ВИДАННЯ ДЛЯ ДІТИЙ.

Всі низше наведені книжки є прикрашені меньшими і більшими малюнками, звичайними і кольорованими (деякі лише кольорованими), та відповідним діточим текстом. Кожда книжка має тверду і кріпку оправу. Сі книжки надаються на дарунки для української дітвори.

- † **Баба Яга,** весела книжечка про Різдво 1.10
- † **Весела плавба** 45
- † **Весонька-ярь, дітям од Бога дар** 45
- † **Втвори браму — медьо іде!** 60
- † **З веселих діточих днів** 60
- † **З міста, з краю, з поля й гаю** 60
- † **З цирку жарти** 1.10
- † **Казки з 1001 ночі** 35
- † **Ке лиш близше, ке лиш д' мині — хороші справи в середині** 60
- † **Кіт в сапянцях** 35
- † **Малий світок, мальований крам чемним діточкам** 45
- † **Молодість** 65
- † **Подорож пана Цікавського** (з рухомими образками) 60, в тривкійшій оправі 70
- † **Про домашні звірята** 65
- † **Робінзон Крузо** 35
- † **Рости, читай, дрібонький читачу** 65
- † **Чемним діточкам** 45
- † **Червона шапочка** 35; з рухомими образками 45, в тривкійшій оправі 60
- † **Яке пташки підслухали** 85
- † **Яців смуток і охоту склали в книжечку оту** .. 1.00

НОВІСТЬ! **НОВІСТЬ!**

ПЕРШОРЯДНОЇ ЯКОСТИ

Waterman's Ideal Fountain Pen

ПЕРА ФОНТАНОВІ

можете купити в Книгарни „Свободи". Перо ґарантоване, 14-каратове золото. При наповнюванню чорнилом не потрібно уживати жадної помпки, бо вистарчить піднести ніхтем кляпку, уміщену з боку, занурити перо в чорнилі, спустити поволи кляпку на долину, а воно само наповнится.

Ціна того пера з пересилкою... **$2.75**

Пишіть на адресу: **"SVOBODA" 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.**

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ: — Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належитість за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий моні-ордер. Книжок за C. O. D. не висилається. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешканці по малих місцевостях повинні при замовленню книжок посилати 10 центів на реджістер. За недоручені книжки, коли замовляючий не прислав на реджістер 10 центів, книгарня не відповідає. — Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить посилати наперед.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖНЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подано у понисшій адресі.

„SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.